

LÄRARSTÖD AV LINDA ENGVALL

Zlatas värld

JOSEFIN MICHAENEK
TANIA GORYUSHINA

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

Zlatas värld

JOSEFIN MICHANEK
TANIA GORYUSHINA

Det här lärarstödet är framtaget till boken "Zlatas värld". Berättelsen i boken berör, väcker tankar och frågor om hur det kan vara att som barn drabbas av krig. Hur det är att behöva lämna nästan allt man håller kärt och att komma till ett annat land. För att sedan försöka förstå en ny kultur och lära sig ett nytt språk. Boken är skriven av Josefin Michanek som arbetar som psykolog på Rädda Barnen. Den är skriven utifrån författarens möten med barn på flykt. I det här lärarstödet hittar du förslag på hur du tillsammans med eleverna kan arbeta med boken "Zlatas värld". Boken finns även i två upplagor, en på svenska och en tvåspråkig upplaga, med både ukrainsk och svensk text.

Lärarstödet innehåller förslag på frågeställningar som kan användas vid såväl högläsning som enskild läsning, par- eller gruppläsning. Du hittar också förslag på några olika aktiviteter att göra tillsammans när ni läser och arbetar med boken och dess teman. Genom att arbeta med boken kan du belysa konsekvenser av krig, hur det kan vara att behöva fly och vad man kan tänka på för att värna om alla barns rätt till trygghet och välmående.

FÖRFATTAREN

JOSEFIN MICHANEK

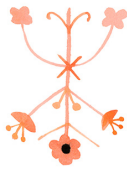
Josefin arbetar som psykolog på Rädda Barnen och skriver utifrån sina möten med barn på flykt. Josefin har jobbat med barn på flykt i över 10 år och mött många barn som kommit till Sverige från olika länder runt om i världen. Josefin har tidigare jobbat som journalist.

TANIA GORYUSHINA

Tania Goryushina är en erfaren illustratör utbildad i Kyiv, Ukraina. Med många barnböcker bakom sig på både ukrainska och svenska och flera priser är hon ett välkänt namn i både Sverige och Ukraina. Hon undervisar även inom konst i båda länderna.

ILLUSTRATÖREN

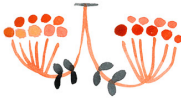
OM BOKEN

Zlatas Värld

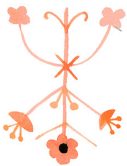
Kriget kom fort till Ukraina. Zlata hann knappt få med sig någonting alls. Favoritleksakerna blev kvar. Katten Storm också. Men värst av allt är att pappa och kusinen Maxim behövde stanna kvar.

Det är så mycket som är nytt i Sverige. Maten, skolan och språket med alla konstiga ljud. Men godiset smakar lika gott här, nästan godare. Och det finns flera i klassen Zlata skulle vilja bli kompis med. Ändå hatar Zlata att vara ny i skolan och inte passa in. Hon hade ju redan en skola hemma, med solrosor utanför.

Men Maxim ska komma, snart! Det har mamma lovat. Då kommer de att gå i samma klass igen. Och Zlata kommer inte längre vara den enda i skolan som inte hänger med i samtalen, inte vara den enda som inte har en studsatta på tomten eller en pappa som bakar bullar. Fast veckorna går och ingenting händer. Maxim kommer inte. Förrän en dag när pappa ringer hemifrån Ukraina. Men han säger inte att Maxim är på väg, istället berättar han att Zlata och Maxims skola har blivit träffad och inte finns mer, är jämnad till marken. Då inser Zlata att hon måste kämpa ännu mer för att få Maxim att komma till Sverige.

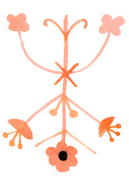

“Zlatas värld” är en drabbande berättelse om att vara barn när det blir krig. Om att lämna allt bakom sig i ett hemland, men också om att få ett nytt land, nya vänner och möjligheter. Om längtan, vänskap och att hitta sin plats i livet.

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

LÄROPLANEN

LGR 22

Materialet är kopplat till syftestexten för svenska i Lgr 22 och de föreslagna uppgifterna bygger på delar ur det centrala innehållet för lågstadiet. Syftet med materialet är att undervisningen väver ihop och utvecklar elevernas kunskaper att läsa och skriva samt lyssna och samtala om olika typer av texter.

I syftestexten för svenska står det bland annat: "I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Eleverna ska ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden" (Lgr22, Skolverket).

Centralt innehåll svenska 1-3

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

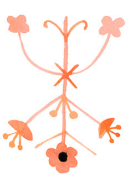
Tala, lyssna och samtala

-
- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer
 - Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.

Texter

-
- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.

Centralt innehåll SO 1-3

Att leva tillsammans

- Migration inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och döden.

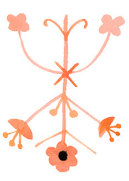
(Lgr22, Skolverket)

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

ATT PRATA OM KRIG

Att prata med eleverna om svåra saker som krig och konflikter är inte alltid lätt. Nedan hittar du några tips att tänka på. I det här materialet hittar du förslag på frågeställningar. Utgå från elevernas ålder och funderingar och anpassa frågeställningarna därefter. På Rädda barnens hemsida kan du läsa mer om vad du kan tänka på när du ska samtala om svåra ämnen.

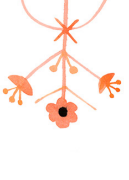
-
- Lyssna in eleverna.
 - Svara sakligt och enkelt på det som eleverna undrar.
 - Var lugn och trygg för att skapa lugn.
 - Överför inte oro.
 - Ta reda på fakta och prata om falska nyheter som sprids på internet.
 - Samtala om att det är okej att känna olika känslor.
 - Hjälp och stötta med att hantera olika känslor. Vad gör eleverna trygga och lugna?
 - Berätta om trygga vuxna som eleverna kan vända sig till på skolan. Till exempel mentor, lärare, fritidspersonal, kurator, skolpsykolog eller skolsköterska.
 - Inge hopp genom att göra saker som eleverna tycker är roliga. Skapa trygghet och en välkomnande känsla.
 - Ge hopp. Många i världen arbetar för att få ett slut på kriget.

Om man som barn känner mycket oro kan man alltid vända sig till BRIS, via chatt eller ringa och smsa till 116 111. De har öppet varje dag, du behöver inte säga vem du är och det är helt kostnadsfritt.

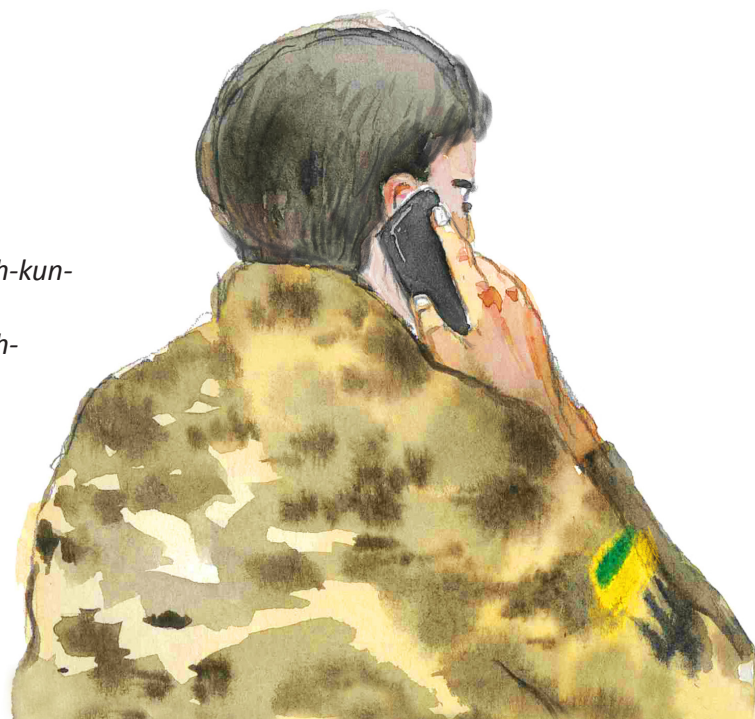

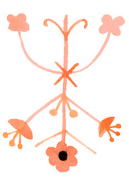
Källa: www.raddabarnen.se
<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/nar-nagot-har-hant/>
<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/prata-om-tragedier-och-katastrofer/>

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

LÄS OCH ARBETA MED BOKEN

Nedan hittar du förslag på hur du kan lägga upp arbetet med "Zlatas värld". Här finns förslag på frågeställningar som du kan ställa till eleverna vid högläsning och aktiviteter att göra före, under och efter läsningen. Utgå från elevernas erfarenheter, kunskaper och funderingar när ni läser och arbetar med boken. Det är bra att läsa igenom boken själv innan du och eleverna tillsammans ska läsa och arbeta med boken.

Före läsningen

Undersök bokomslag och titel:

- Vad tänker ni om bokens handling utifrån titeln "Zlatas värld"? Vem är Zlata, tror ni?
- Vad menas med "Zlatas värld", tror ni?

Undersök illustrationen på bokomslaget:

- Vad visar bilden?
- Vad ser och upptäcker ni i bilden?
- Vem är det som ni ser, tror ni?
- Hur tolkar ni det ni ser?
- Vad tänker ni om det ni ser?
- Vilken stämning tycker ni framhävs?
- Vilka känslor tycker ni att karaktären visar?
- Vilka känslor väcker bilden på omslaget hos er?
- Vad tror ni boken kommer att handla om utifrån bokomslaget?

Bygg upp elevernas förförståelse. Skriv upp följande på tavlan:

Krig, flytt, flykt, trygghet, hem, rädsla, saknad, familj, sorg, oro, glädje, trygghet, hem, vänlighet, kärlek, vänskap, relationer.

Berätta kort om bokens handling utifrån dessa stödord.

Utgå från elevernas erfarenheter, vad vet de sedan tidigare?

Bekanta er mer med boken genom att läsa baksidestexten och texten om bokens handling som finns i lärarstödet.

Vad gör en författare och vad gör en illustratör? Berätta vem som är författare till boken och vem som har illustrerat bilderna.

Undersök bokens karaktärgalleri.

Vilka erfarenheter och kunskaper har eleverna om krig? Vad känner eleverna till om kriget i Ukraina? Diskutera gärna olika orsaker och konsekvenser som kan komma av krig. Visa vart Ukraina ligger på en karta.

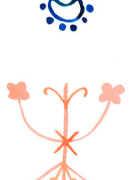

Under läsningen

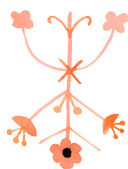
Gör textkopplingar: koppla innehållet till elevernas erfarenheter, intresse och funderingar.

Har ni läst någon annan berättelse som påminner om denna?
Kan ni koppla berättelsens tema till händelser i omvärlden.

Redda Barnen

BONNIER
CARLSEN

Vid högläsning kan du, stanna upp vid svåra ord eller uttryck under läsningen. Läs om meningen eller stycket där ordet finns. Eleverna kan även göra egna ordstopp genom att på något sätt visa att de vill ha ett ord förklarat. Vid högläsning kan du modellera genom att stanna upp, tänka högt och ställa frågor till texten. Är det något som eleverna undrar?

Undersök illustrationerna. På vilket sätt samspelar texten och illustrationerna?

Efter läsningen

Förslaget nedan kan ni göra efter varje lästillfälle:

Diskutera det ni just läst. Använd gärna de föreslagna frågeställningarna som finns i lärarstödet men anpassa efter eleverna. Låt eleverna skriva egna frågor till texten, där svaret går att finna på, mellan och bortom raderna.

Sammanfatta det ni läst. Vad hände i början, mitten och i slutet?
Vem eller vilka var med? I vilken miljö utspelade sig de viktigaste händelserna?
När var det?

Delge varandras inre bilder. Rita eller gör det muntligt.

Finns det något som eleverna fortfarande funderar över? Låt eleverna skriva egna frågor till texten. Jag undrar ...

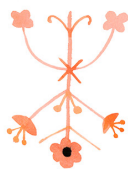
Förslaget nedan kan ni göra efter att ni läst klart boken:

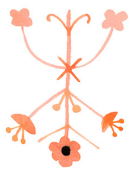
Ni startade med att ställa hypoteser och förutspå handlingen genom att analysera bokomslaget och titeln.

- Stämde era hypoteser?
- Har bilden på bokomslaget eller titeln fått en ny mening?
- Vad tyckte ni mest om?
- När var det som mest gripande?
- Vilken karaktär gjorde störst intryck och varför?
- När i tiden utspelar sig berättelsen?
- Vilket budskap vill författaren förmedla?
- Om ni hade varit författare till boken hade ni ändrat på något då?
- Om ni skulle skriva en uppföljare till "Zlatas värld" vad skulle den handla om?
- Gör uppgifterna som finns under rubriken "Arbeta vidare".

Gör text-kopplingar:

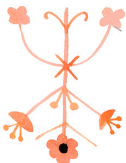
- Fanns det någon händelse i boken som påminde om något ni själva har varit med om? När och på vilket sätt?
- Har ni läst någon annan berättelse som påminner om "Zlatas värld".
- Fanns det någon händelse eller att berättelsen påminde om en annan bok som ni läst?
- Fundera över vilka kopplingar kan ni göra mellan bokens innehåll och tema med händelser i omvärlden? Kanske har ni läst eller sett något på nyheterna?

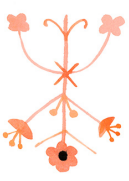

Viktiga personer i ditt liv

Vilka personer är viktiga i ditt liv? Rita och berätta

FRÅGESTÄLLNINGAR

Frågeställningarna nedan kan du välja att ställa till eleverna vid gemensam läsning. Du kan också dela in eleverna i mindre grupper och låta dem arbeta med frågorna gemensamt, muntligt eller skriftligt. Frågeställningarna kan också användas av eleverna vid enskild läsning.

Kapitel 1

1. Vad har Agneta fixat i vardagsrummet?
 2. Var är Zlatas pappa och hur kommer det sig att han inte är i Sverige?
 3. Zlata tappar lusten att dansa. Hur kommer det sig?
 4. Om du behövde fly, vad eller vem skulle du sakna?
 5. Zlata och Maxim skrattar åt ordet kaka. Varför tycker de att ordet kaka är roligt?
-

Kapitel 2

1. Zlata vill komma bort från Agnets frågor. Hur kommer det sig?
 2. Vart går Zlata på rasten och varför går hon dit?
 3. Vill Zlata vara för sig själv på rasterna? Vad tror du?
 4. Vad kan man göra om man ser att någon ser ensam ut på rasten?
 5. Kriget bröt ut fort. Vad var det som Zlata inte hann när kriget bröt ut?
 6. Naima och Klara letar efter Zlata på rasten. Vad vill de fråga henne?
-

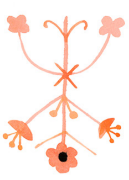
Kapitel 3

1. Vad doftar det i Agnetas hus?
 2. Zlatas mamma säger att Agneta är en ängel. Vad menar hon med det, tror du?
 3. Agneta säger att hon är en gammal silverräv. Vad menar hon, tror du?
 4. Varför känns det som om en haj simmar omkring och biter Zlata i magen?
 5. Vilka ord skulle du använda för att beskriva Agneta?
 6. Zlata tycker att det är extra bra att hon gillar filmen. Hur kommer det sig?
-

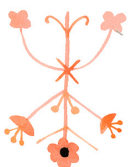
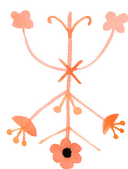
Kapitel 4

1. Naima är superglad men Zlata känner sig precis tvärt om. Hur kommer det sig?
 2. Vad händer som gör det svårt för Zlata att hålla tillbaka fnittret?
 3. Zlata ringer Maxim. Vad berättar hon?
 4. Vad är det som gör att Zlata önskar att hon kunde spola tillbaka tiden?
-

Kapitel 5

1. Hur beskriver Zlata illamåendet i magen?
2. Vad skulle du vilja säga till Zlata för att det ska kännas bättre?
3. Zlatas mamma pratar i telefonen med pappan. Samtalet får Zlata att vilja kräkas. Vad pratar de om?

Kapitel 6

1. Varför vill Zlata inte berätta om hur det är i Ukraina?
 2. "Solen skiner men inuti henne regnar det". Vilken känsla tror du att Zlata känner?
 3. Varför är Zlata arg och ilsken mot Naima och Klara, tror du?
 4. Zlata ljuger när hon ringer pappa. Hur kommer det sig, tror du?
-

Kapitel 7

1. Zlata är inte sjuk men går ändå inte till skolan. Vad beror det på?
 2. Hur kommer det sig att Zlatas mamma väcker henne tidigt?
 3. Vad är det för goda nyheter som mamma har?
 4. Vad fantiserar Zlata om för att tänka bort jobbiga tankar?
-

Kapitel 8

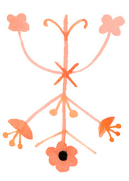
1. Zlata kramar om kudden. Vem eller vad låtsas hon att kudden är?
2. Vem vill du krama om du är orolig?
3. Vad i texten berättar om att det var ett kärt återseende?
4. Vem är det Maxim har med sig?
5. Zlata tänker att det här måste vara den bästa dagen. Varför tycker hon det?

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

ARBETA VIDARE MED BOKEN

Här finner du förslag på aktiviteter som du kan göra tillsammans med elevgruppen efter att ni läst och arbetat med boken. Väv gärna ihop ert arbete med ämnen som lyfts i boken.

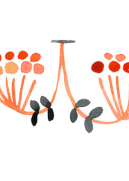

Övergripande frågeställningar

-
-
-
-
1. Vilka känslor känner Zlata?
 2. Hur beskrivs känslorna i boken?
 3. Känner du igen känslorna?
 4. Vad bidrar till att Zlata känner glädje och sorg?
 5. Vad eller vem får dig att känna glad eller ledsen?
 6. När får Zlata dåligt samvete och varför?
 7. Vad längtar Zlata till och vem eller vad längtar hon efter?
 8. Vem, vad eller vilka saknar Zlata?
 9. Har du upplevt saknad någon gång. Om ja, hur upplevde du det då?
 10. Vad kan man göra för att det ska kännas bättre?
 11. När är karaktärerna modiga, tycker du?
 12. Vad innebär mod för dig?
 13. Har du varit modig gång. Berätta?
 14. Trots hemska upplevelser av krig och flykt finns det saker i vardagen som gör vardagen lättare för Zlata. Kan du ge exempel.

Skriva berättelse

Låt eleverna få skriva berättelser. Planera berättelserna, använd gärna en tankekarta.

Inledning: Vem eller vilka ska berättelsen handla om?

Var utspelar sig berättelsen? När är det?

Mitten: En serie med händelser/problem och lösningar.

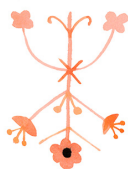
Slut: Knyt ihop berättelsen.

Beskriv miljöer med hjälp av sinnena.

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

Skriva brev

Låt eleverna skriva brev till författaren eller till någon av karaktärerna.
Vad vill eleverna berätta? Vad vill de fråga?

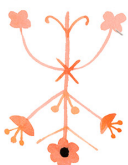
Författaren Josefin Michanek tar gärna emot brev skrivna av eleverna.
Skicka gärna in era brev till följande adress:

Josefin Michanek
c/o Bonnier Carlsen
Luntmakargatan 45
111 37 Stockholm

Karaktärerna

Fördjupa er och lär känna några karaktärer i boken.
Låt eleverna välja några karaktärer från berättelsen.
Vilka karaktärer träffar ni genom boken och vad får ni vet om karaktärerna?
Vad gör dem ledsna eller glada?
Vad längtar de efter eller till?
Plocka ut några egenskaper som karaktärerna har.
Jämför två karaktärer med varandra. Använd gärna Venn-diagrammet (se separat bilaga).
Du kan också låta eleverna jämföra sig själva med en egenvald karaktär ur boken.

Karaktärsbeskrivning

Öva på att göra karaktärsbeskrivningar. Nedan finner du förslag på vad eleverna kan ha med i sin beskrivning.

Namn:

Ålder:

Kläder:

Favoritmat:

Egenskaper (hur någon är):

Övrigt (hemligheter, känslor eller drömmar):

Familj:

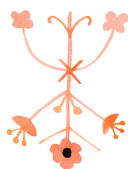
Vänner eller ovänner:

Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

Flytt och flykt

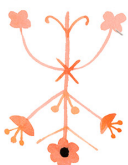
Rita, skriv och berätta.

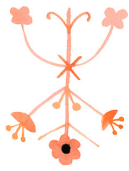
Vad behövde Zlata göra när kriget bröt ut?

Vad betyder flykt?

Vad, vem eller vilka saknar Zlata?

Om du behövde flytta eller fly vem eller vad skulle du sakna?

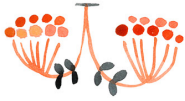

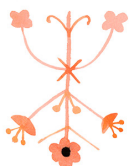
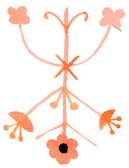
Vad gör Zlatas nya klasskamrater för att hon ska känna sig välkommen?

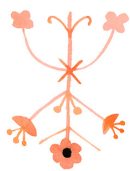

Vad kan man tänka på att göra om det kommer någon ny till klassen för att hen ska känna sig trygg och välkommen, tycker du?

Vad kan vara positivt med att flytta till ett nytt land?

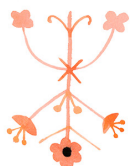
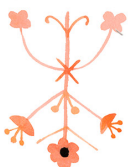

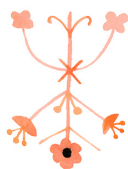

Gör ett bokomslag till en uppföljare

Illustrera bokens framsida och skriv bokens titel.

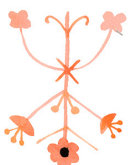
Skriv en baksidestext. Vad kommer uppföljaren handla om?

Trygghet

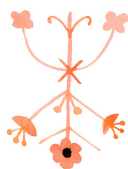
Fundera och svara på frågor om trygghet. Skriv eller rita.

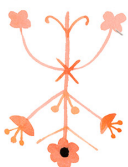
Vem eller vad får dig att känna dig trygg?

Vad kan man tänka på för att alla ska känna sig trygga i skolan?

Vem eller vilka skulle du prata med om du kände dig otrygg?

Trygghet

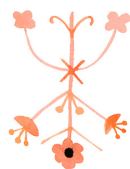

Finns det något du tycker man kan göra på skolan för att öka tryggheten?

Jämför med en kompis

Arbeta i par. Läs era svar för varandra. Diskutera, vad var lika och vad var olika?

Skriv till bilden

Skriv en text till bilden. Skriv i jag-form (första person).

Planera texten genom att undersöka illustrationen och ta hjälp av frågorna. Lev dig in i karaktärens situation och känslor.

Använd dig av sinnena när du beskriver miljön. Föreställ dig att du är Zlata: Vad ser du?

- Vad hör du?
- Vad känner du för doft?
- Om du känner med din hand vad känner du då? (Kallt/varmt) Strävt/hårt).
- Vad känner du för känslor?

Tänk på att använda synonymer, för ett mer varierat språk.

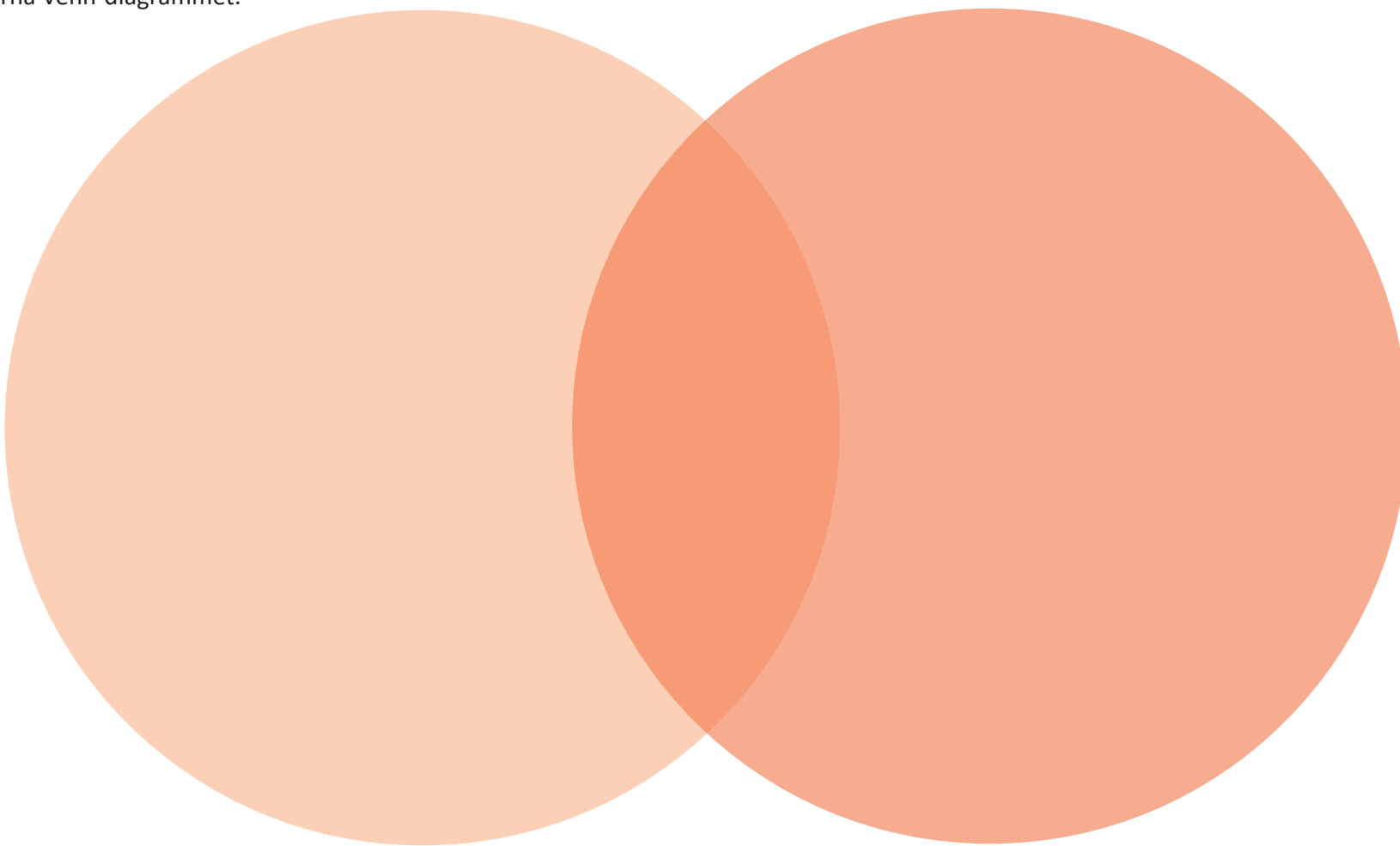
Rädda Barnen

BONNIER
CARLSEN

Karaktärerna

Jämför två karaktärer med varandra.
Använd gärna Venn-diagrammet.

Karaktär 1:

Karaktär 2: